

החיים יפים, למרו אליהם!

צילמה: נעמי סלט

בטיחות באחיזה כלי עבודה ידניים

שימוש בטוח בכלי עבודה ידניים כולל גם התייחסות לאחיזה הכלי, לצורת הידית והתאמה לכף היד, לנוחות האחיזה, לחומר ממנה היא עשויה, לשטח פניה, למשקל הכלי ועוד

דרכים להגברת החיכוך

אחת הדרכים להגברת החיכוך בין כף היד והידית היא לייצר אותה עם חריצים. לדוגמה, חריצים לאורך ידית המברג מונעים מכף היד להחליק סביב הכלי בזמן ההברגה וחריצים מעגליים מאפשרים תפיסה טובה יותר של המברג. בנוסף, רצוי שידיעות של כלי עבודה ידניים יהיו מיוצרות מחומרים שאינם מוליכים חום, קור או חשמל.

כדי למנוע פגיעות משבכי מתכת הנתקעים בידיה עלה להיות מיוצרת מחומרים קשים מספיק, שימנעו מחומרים חדים להינעץ בה. החומר שממנו עשויה הידית צריך גם לדחות חומרי צבע, שמן וממסים, שעלולים לגרום לגירוי העור בכף היד ובזרועות. לחומרים שונים מקדמי חיכוך שונים. סוגים מיוחדים של חומרים פלסטיים שפותחו בשנים האחרונות מעניקים רמות חיכוך גבוהות ומשמשים כחומר גלם לייצור ידיות של כלים שונים. זיעה מגבירה את ההחלקה גם על משטחים מחורצים, כאשר שמן ושומן הופכים את כל סוגי המשטחים לחלקים עוד יותר.

כף יד נקייה ויבשה יוצרת את המגע הטוב ביותר עם משטחים חלקים. תחושת האחיזה שלה היא הנוחה והבטוחה ביותר.

המבנה של כלי ידני, גודלו, משקלו וצורת האחיזה בו אינם השיקולים היחידים בבחירתו לביצוע עבודה. אם שטח פני הידית של הכלי אינו מאפשר אחיזה יציבה קיימת סכנה שהכלי יחליק במהלך העבודה בשל יד מזיעה, שימוש בשמנים, עייפות וכו', והדבר יגרום לפגיעות, פציעות ותאונות. לדוגמה, אחת הסיבות השכיחות לפגיעות אצל קצבים היא כאשר ידית הסכין אינה יוצרת חיכוך מספיק עם כף היד והיד מחליקה ממנה לעבר הלהב. כלי העבודה, במיוחד במפעלי תעשייה, חשופים לשמנים, לגריז ולשיירי מתכת המלכלכים אותם ובמיוחד את ידית האחיזה שלהם, מה שמקשה על תפיסה ואחיזה יציבה.

קצר ונואב

זרוע של משאבת בטון
קרסה והפועל נמחץ למוות
ממשאבת בטון בנייה נמחץ למוות אירעה בחיבורי הזרוע של המשאבה כאשר הנהג ניסה להפעילה ולפרוס את הזרוע מעל לבור, וזו קרסה היישר עליו. צוותי מד"א ואיחוד הצלה הוזנקו לאתר וקבעו את מותו של העובד.

קצר ונואב

הוכר כנכה בגלל קרני השמש שחדרו לתא הטייס
טייס מסוקי קרב ותיק חלה בסרטן העור לאחר שנות טיסה רבות. בצעד יוצא דופן הוא הוכר כנכה צה"ל לאחר שהוכיח כי חלה כתוצאה מפגיעה של קרני השמש בתא הטייס. תנאי שירותו של הטייס, כך נקבע בהחלטה, היו כרוכים בחשיפה רבה לשמש ולאזורים עם קרינה רבה וללא ספק היוו גורם מכריע בהופעת המחלה.

קצר ונואב

ככל ניתק ממקומו ופגע בו
נהג משאית ומפעיל מנוף הרים את הכבל שמאגד את הסחורה שהוביל ולפתע, ללא כל התראה, הכבל ניתק ממקומו ופגע בו בצורה קשה. צוות מד"א הגיע מיד למקום ופינה את הנפגע לבית החולים, שם איבחנו אצל פגיעה בעמוד השדרה המותני, חבלה בכרך ימין, חבלת ראש ופגיעה ברגל שמאל.

צילמה: חנית דוידוביץ'

המוסד לבטיחות ולגיהות
בטיחות ובריאות בעבודה - זה אנחנו.

מרכז המידע מודיע:

- יש לך בעיה או שאלה כללית או אישית בתחומי בטיחות ובריאות בתעסוקה?
- האם אתה זקוק למידע בנושאי בטיחות ולגיהות, חומרים מסוכנים, מניעת תאונות וכו'?

פנה למרכז המידע ותינע במהירות

ניתן לפנות טלפונית, באמצעות הפקס או בדוא"ל כל הפניות נשמרות בסודיות • התשובות ללא תשלום (למעט תשובות ליועצים פרטיים, לשמאים ולעורכי דין).

כתובתנו: המוסד לבטיחות ולגיהות, מרכז המידע רח' מזא"ה 22, תל אביב ת.ד. 1122 מיקוד 61010 דוא"ל: info@osh.org.il, טל 03-5266455, פקס 03-5266456

דע יותר - קבל יותר

הצטרף לחוג העמיתים של המוסד לבטיחות ולגיהות

צלצל: 03-7715210

בטיחות ולגיהות

זרוע בטיחות ואחיזה
44 באינטרנט
www.osh.org.il

המוסד לבטיחות ולגיהות
בטיחות ובריאות בעבודה - זה אנחנו.

גיליון 540
מאי 2015
אייר-סיון תשס"ה

חומרים מסוכנים במרכזים רפואיים ובמעבדות

עובדים בבתי חולים, במכוני ובמעבדות רפואיות כמו גם במוסדות אקדמיים ובתעשייה, עלולים להיחשף לחומרים מזיקים ומסוכנים, כימיים וביולוגיים, המצויים במוצרים השונים ובתהליכי העבודה. העבודה במקומות אלה מחייבת נקיטת כל אמצעי הבטיחות והגיהות הנדרשים למניעת תאונות עבודה וחשיפה חד פעמית או כרונית לגורמים מזיקים

אמצעי בטיחות ניהוליים

כאשר האמצעים הטכניים השונים אינם מעניקים לעובדים הגנה מוחלטת מפני הסיכונים שמקורם בחומרים השונים, יש להרחיק ממקום העבודה המדובר עובדים המועדים לסיכון מוגבר, כמו בני נוער ונשים בגיל הפוריות. המעסיק חייב על פי חוק להדריך את עובדיו ולהנחותם בכל הנוגע לסכנות במקום העבודה. העובדים חייבים להישמע להוראות המעסיק ולנקוט את הצעדים הדרושים כדי למנוע פגיעה בעצמם.

ציוד מגן אישי

אימוץ אמצעי בטיחות והקפדה על השימוש בהם בשילוב עם ציוד מגן אישי מתאים ימנעו מהעובדים סבל וכאב מיותרים. כפפות מגן ומשקפי מגן חובה ללבוש ולהרכיב בכל מצב בו קיימת אפשרות למגע בין העור לחומרים מסוכנים, במיוחד כאשר מדובר בחומרים הנספגים בעור או גורמים לרגישות.

בעבודה עם חומרים מסוכנים נדרש, על פי כללי הבטיחות, לעשות שימוש באמצעי בטיחות שונים, בהם ציוד מגן אישי, עבודה במנעד, הפחתת כמויות וריכוזים של החומרים המסוכנים ומציאת חלופות בטיחותיות יותר, מעקב אחר רמות החשיפה ומשך החשיפה, הדרכת עובדים ועוד. לדוגמה, במעבדות היסטולוגיות ניתן להחליף את החומר המסרטן בנזן בקסילן הרעיל פחות, או בתכשירים מסוכנים עוד פחות על בסיס שמן תפוזים; במערכות לייצור קיטור ניתן להחליף את החומר המסרטן הידרזין בסולפיטים והיפוסולפיטים. אם לא ניתן לבטל לחלוטין את הסיכונים, יש לצמצמם ככל האפשר. בעת רכישת תכשיר חדש, חלופי, חובה לדרוש את גיליונות הבטיחות שלו (MSDS), המאפשרים לבדוק ולתח את רמת הסיכון של כל תכשיר.

אמצעי בטיחות טכניים

אמצעי הבטיחות המועדף בעבודה עם חומרים מסוכנים, אם לא נמצאו חלופות בטיחותיות יותר, הוא להפריד לחלוטין בין העובד לבין הסיכון. אמצעי הבטיחות הראשון הוא החזקת החומרים המסוכנים במתקנים סגורים. אמצעי הבטיחות השני בחשיבותו הוא הרחקת הסיכון מיד עם היווצרותו, למשל קליטה מושלמת של גזים, אדים ותרחיפים מסוכנים כבר בנקודת הפליטה שלהם. במעבדות פתולוגיות יש להתקין מערכת יניקה לסילוק הפורמאלדהיד הנפלט מהדגימות הנבדקות; במעבדות רפואיות בהן נעשה שימוש בחומרים מסוכנים חובה להשתמש במינדפים מופעלים העומדים בתקנות, ראו למשל 'תקנות הבטיחות בעבודה (בטיחות ולגיהות תעסוקתית בעבודה עם גורמים מסוכנים במעבדות רפואיות, כימיות וביולוגיות), התשס"א-2001' ובתקנים המתאימים, ראו למשל ת"י 1839. אמצעי בטיחות טכני חשוב נוסף הוא אוורור מקומי או כללי יעיל של חללי העבודה.

קצר ונואב

מזרע הפרות נפגע בתאונת עבודה
חבר קיבוץ שעבד במשך 27 שנה כמזרע פרות טוען כי הוא נאלץ לבצע עשרות פעמים ביום פעולות חוזרות ונשנות שכללו תנועות קבועות עם פרק כף היד. התנועות הללו גרמו לו לנכות ולמגבלה בידיו, ככתפיו ובגבו. עם הזמן התפתחה אצלו נכות, הנובעת משחיקה ופגיעה במפרקים ביד. מדובר בתאונת עבודה מסוג מיקרוטראומה, בה שרשרת של תאונות קטנות ויומיומיות יוצרות נכות, לעתים נכות קשה, שלא ניתן ליחס אותה לאירוע תאונה בודד.

בטיחות בחשמל: נוהל בדיקת מפסק מגן

מאת ד"ר אלכס טורצקי, לשעבר מנכ"ל ארצי לבטיחות חשמל במוסד לבטיחות ולגיהות

מפסק מגן, הקרוי גם ממסר זרם דלף או מפסק פחת, הוא התקן הגנה המיועד לנתק אוטומטית את מתקן החשמל ממקור הזינה במקרה של הופעת זרם דלף במתקן. להלן נוהל הבדיקה

- לפני הבדיקה יש לוודא שכל המשתמשים בציוד החשמל מודעים לבדיקה ושהפסקת החשמל לא תגרום לנזקים לנפש (למשל ציוד נשמתי בבית חולים) או נזקים לרכוש (בתהליכי ייצור) הן בהפסקה והן בהפעלה המחודשת.
- אופן הבדיקה יהיה באמצעות לחיצה על לחצן הבדיקה, וידוא קפיצת המנתק וניתוק חשמל המעגל, הרמת מנתק המעגל חזרה ויידוא חזרת החשמל לצרכני המעגל.
- לבסוף יחתום הבודק על טופס הבדיקה התקופתי.

- את בדיקת מפסק המגן רשאי לבצע חשמלאי בעל רישיון או עובד מורשה.
- אל ארון החשמל או לוח החשמל בו הותקן מפסק מגן חייבת להיות גישה נוחה לחשמלאים ולעובדים מורשים.
- התקנת לוחות חשמל מופיע ב'תקנות החשמל (התקנת לוחות במתח עד 1000 וולט) התשנ"א-1991'. בפרק ב, דרישות כלליות, צוין כי "לוח יתוכנן, ייבנה וימוקם כך שתתאפשר גישה נוחה לכל אחד מחלקיו למטרות תפעול ותחזוקה; מיקום התקנתו יהיה מואר ומאוורר בצורה נאותה". כפועל יוצא חשוב להבטיח שגם במקרה של הפסקת חשמל הלוח יואר. ניתן לעשות זאת באמצעות תאורת חירום מתאימה.
- בדיקת מערכת חשמל בה קיים מפסק מגן תבוצע מעת לעת, למעט במתקן ארעי או מיטלטל.

דוגמה לטופס בדיקה תקופתית של מפסק מגן:

מפעל / ארגון

שם	מיקום	שם או מעגל מספר	תקן (+) לא תקין (-)	תאריך בדיקה	תאריך הבאה הבדיקה	שם הבודק
1						
2						